

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

PROJECT ONDERZOEKSAGENDA'S

Verantwoording update NOaA 2023

Januari 2024

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Werkwijze inhoudelijke Update NOaA	4
3	Geanalyseerde rapportages uit Oogst voor Malta/Pre-Malta	5
4	Nieuwe vragen die in de NOaA zijn opgenomen	6
5	Verwijderde vragen	7
6	Geactualiseerde vragen	8
7	Overzicht overige aanvullingen NOaA	9
	Literatuur	12
	Bijlage Uitgangspunten selectie en afbakening NOaA 2.0 vragen:	14

1 Inleiding

De Nationale Onderzoeksagenda Archeologie (NOaA) 2.0 is op 31 maart 2016 online gegaan.¹ De NOaA bevatte op dat moment 117 vragen die vanuit nationaal perspectief essentieel worden geacht. De NOaA is in de eerste plaats bedoeld als hulpmiddel voor selectie en inspiratiebron voor wetenschappelijk relevant veldwerk dat plaats vindt binnen de Malta-archeologie. Om zo optimaal mogelijk te kunnen functioneren, moeten de vragen, hun toelichting en handreiking tot operationalisering en de bijbehorende literatuurverwijzingen in de NOaA actueel zijn. Daarom past de redactie van de NOaA elk jaar de NOaA aan op basis van nieuwe inzichten. Op 1 januari 2024 bevatte de NOaA 141 vragen.²

Een belangrijke bron voor nieuwe inzichten zijn de diverse rapporten die in het kader van het onderzoeksprogramma Oogst voor Malta van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed gepubliceerd worden. Binnen dit programma worden resultaten van uitgevoerde opgravingen geïnventariseerd, geëvalueerd en gesynthetiseerd. Een tweede bron is het Pre-Malta-project van de Rijksdienst, dat beoogt met moderne technieken en een frisse blik nieuwe kennis te genereren uit opgravingen van vóór het Malta-tijdperk. Ook binnen dit kader verschijnen rapporten met nieuwe inzichten en onderzoeksvragen voor toekomstig onderzoek.

In 2023 zijn de resultaten van zes onlangs verschenen rapporten in de reeks Nederlandse Archeologische Rapporten (NAR), als resultaat van de projecten Oogst voor Malta en Pre-Malta, in de NOaA verwerkt. Er is één nieuwe NOaA-vraag geformuleerd, voortkomend uit de adviezen van NAR 79. Eén vraag is verwijderd, omdat deze op basis van dezelfde NAR afdoende beantwoord is. Ook zijn twee bestaande NOaA-vragen op basis van de resultaten en aanbevelingen uit NAR-rapporten geactualiseerd: de formulering van de vraag is aangescherpt en de toelichting, operationalisering en literatuur zijn aangepast en aangevuld. Daarnaast zijn de toelichting, operationalisering en literatuurverwijzingen van diverse andere vragen aangevuld naar aanleiding van nieuwe inzichten uit deze en andere verschenen publicaties.

Een recente toevoeging aan de NOaA zijn de links naar digitale publicaties. Waar mogelijk zijn dit jaar links naar digitaal beschikbare publicaties in de literatuurlijst bij de onderzoeksvragen toegevoegd. Voorwaarde hiervoor is wel dat de digitale publicatie een *persistent identifier* heeft. In dit verantwoordingsdocument worden de werkwijze en alle doorgevoerde wijzigingen beschreven.

¹ Groenewoudt, De Groot, Theunissen & Eerden 2016. Raadpleegbaar <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/bronnen-en-kaarten/overzicht/nationale-onderzoeksagenda-archeologie>.

² Het laatst uit gegeven nummer is 144 maar er zijn inmiddels drie vragen afgevoerd: vraag 5, 19 en 105.

2 Werkwijze inhoudelijke Update NOaA

Voor de inhoudelijke update is de volgende werkwijze gehanteerd:

1. Inventariseren nieuwe kennis uit publicaties, voorstellen voor nieuwe vragen uit de Oogst voor Malta en Pre-Malta rapporten (NAR-en) en beantwoording vragen NOaA;
2. Inventariseren van NOaA-vragen met een voor de NAR overeenkomstige thematiek, periode en/of regio;
3. Beoordelen of en welke NOaA-vragen uit stappen 1 en 2 beantwoord zijn binnen de NAR-en in samenwerking met de projectleiders Oogst voor Malta en Pre-Malta van de RCE;
4. Voorstellen voor nieuwe vragen uit de NAR-en toetsen aan de criteria voor NOaA vragen,³ dit in samenwerking met de projectleiders Oogst voor Malta en Pre-Malta (zie bijlage);
5. Nieuwe vragen voor de NOaA formuleren en voorleggen aan periode/materiaalspecialisten van de RCE en zo nodig extern;
6. Bestaande vragen, metadatering en bijbehorende toelichtingen en handreikingen voor operationalisering aanvullen of aanscherpen;
7. NAR of andere (nieuwe) publicaties toevoegen als bron bij NOaA-vragen;
8. Nieuwe NOaA-vragen aan projectgroep NOaA voorleggen;
9. Goedgekeurde vragen metadateren en in de NOaA invoeren;
10. Verantwoordingsdocument schrijven.

Bij andere publicaties dan Oogst voor Malta- en Pre-Malta-rapporten worden de stappen 2 tot en met 4 overgeslagen.

³ Zie bijlage.

3 Geanalyseerde rapportages uit Oogst voor Malta/Pre-Malta

- Habermehl, D.S., 2022: *Gewoon bijzonder. Archeologisch onderzoek naar speciale depositiepraktijken rond huis en erf (neolithicum-nieuwe tijd)*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische rapporten 79).
- Kootker, L.M. & S. Heeren 2022: *Human mobility in the post-Roman Netherlands (AD 400-700). Combined Sr-O isotopic evidence and archaeological contextualization*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 75).
- Kubiak-Martens, L. & M. van der Linden (eds.) 2022: *Neolithic Human Diet on Studies of Coprolites from the Swifterbant Culture Sites, the Netherlands*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 77).
- Müller, A. & J. Dijkstra (eds.) 2022: *Dynamische Delta. Synthese onderzoek naar de archeologische bewoningsgeschiedenis en landschapsontwikkeling van de provincie Zeeland en het Zeeuws kleigebied*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 78).
- Verspay, J.P.W., A.M.J.H. Huijbers, J. Renes, J. Symonds & H. van Londen 2018: *Village Formation in the Netherlands during the Middle Ages (AD 800-1600)*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 56).
- Wijk, I.M. van & L.W.S.W. Amkreutz 2022: *Elsloo-Koolweg Revisited. Science-based perspectives on the burials and grave goods of the Linear Bandkeramik burial ground of Elsloo-Koolweg*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 76).

4 Nieuwe vragen die in de NOaA zijn opgenomen

Thema	7. Archeologie van het rituele	
Nummer	Vraag	Bron
144	Wat is de aard, context en betekenis van speciale depots in en rond huis en erf in de (post)middeleeuwse periode?	Van den Broeke 2020; Van Doesburg 2020; Fermin 2018; Van Genabeek & Jayasena 2021; Habermehl 2022; Jayasena 2020; Merrifield 1987; Van der Sanden 2004; Van Vilsteren 1998; 2007.

5 Verwijderde vragen

Thema	Archeologie van het rituele	
Nummer	Vraag	Motivatie
29	Wat is de aard, context en betekenis van intentionele (rituele?) deposities in en rond huis en erf?	Met het verschijnen van Habermehl 2022 is deze vraag afdoende onderzocht en beantwoord. Deze publicatie heeft aanleiding gevormd voor het formuleren van nieuwe vraag 144.

6 Geactualiseerde vragen

Thema	7. Archeologie van het rituele		
Nummer	Vraag (oud)	Vraag (nieuw)	Bron
131	Welke handelingen en activiteiten zijn verbonden met het in onbruik raken van nederzettingen, gebouwen, waterputten etc.?	Welke handelingen en activiteiten zijn verbonden met fasen in de levenscyclus van nederzettingen, gebouwen, waterputten etc.?	Habermehl 2022

7 Overzicht overige aanvullingen NOaA

Thema	4. Occupatie en adaptatie in het rivierengebied en langs de kust		
Vraag		Actie	Bron
86	Hoe en wanneer zijn rivier- en zeedijken gebouwd en aangepast?	Literatuur aangevuld	Müller & Dijkstra 2022

Thema	5. Sociale en economische differentiatie		
Vraag		Actie	Bron
43	Hoe is de vorm, ontwikkeling, datering en context van aarden versterkingen?	Literatuur, toelichting en operationalisering aangevuld	Müller & Dijkstra 2022
44	In hoeverre kende het nederzettingssysteem differentiatie in termen van nederzettingsgrootte, locatie, functie of belang?	Literatuur aangevuld	Hiddink 2023
49	Wat zijn de verschijningsvormen en sociaaleconomische context van agrarische specialisatie?	Literatuur aangevuld	Hiddink 2023
61	Wat is de aard, datering, functie, betekenis en ontwikkeling van (partiële) Romeinse steenbouw?	Literatuur aangevuld	Hiddink 2023
118	Waar, hoe en binnen welke context manifesteren zich elitegroepen?	Literatuur aangevuld	Hiddink 2023

Thema	6. Emigratie, immigratie, acculturatie		
Vraag		Actie	Bron
58	Wat zijn de aard en achtergrond van regionale en chronologische differentiatie in bevolkingsafname, bevolkingstoename en bevolkingsamenstelling?	Literatuur, toelichting en operationalisering aangevuld	Gretzinger <i>et al.</i> 2022; Habermehl <i>et al.</i> 2022; Kootker & Heeren 2022

Thema	7. Archeologie van het rituele		
Vraag		Actie	Bron
131	Welke handelingen en activiteiten zijn verbonden met fasen in de levenscyclus van nederzettingen, gebouwen, waterputten etc.?	Literatuur, toelichting en operationalisering aangevuld	Habermehl 2022

Thema	8. Conflictarcheologie		
Vraag		Actie	Bron
140	Wat was het karakter van Viking aanwezigheid en invloed?	Literatuur aangevuld	Müller & Dijkstra 2022

Thema	9. Dodenbestel en grafmonumenten		
Vraag		Actie	Bron
45	Wat zijn de aard en context van variatie en verandering in het grafbestel?	Literatuur aangevuld	Van Wijk & Amkreutz 2022

Thema	11. Overgang laat-paleolithicum - vroeg-mesolithicum		
Vraag		Actie	Bron
4	Op welke wijze werden in de prehistorie plantaardige en dierlijke bronnen gebruikt in het levensonderhoud en als grondstof voor voorwerpen en welke rol speelden deze bronnen in uitwisseling en ruil?	Toelichting aangevuld	Eelco Rensink persoonlijke communicatie

Thema	12. Neolithisatieproces ('Neolithisering')		
Vraag		Actie	Bron
7	Op welke wijze heeft de mens voorzien in zijn levensonderhoud vanaf het laat-mesolithicum tot en met de midden-bronstijd?	Literatuur, toelichting en operationalisering aangevuld	Ten Anscher <i>et al.</i> 2023; Huisman, Raemaekers & Jongmans 2009; Huisman & Raemaekers 2014; Huisman <i>et al.</i> 2014; Kubiak-Martens & Van der Linden 2022; Müller, Tebbens & Flamman 2018
8	Welke landschappelijke zones werden in het laat-mesolithicum en vroeg-neolithicum gebruikt voor bewoning, jacht, visvangst, akkerbouw en veeteelt?	Literatuur en toelichting aangevuld; Literatuur verwijderd	Huisman, Raemaekers & Jongmans 2009; Huisman & Raemaekers 2014; Kamjan 2022; Müller, Tebbens & Flamman 2018

Thema	14. De rol van natuurlijke voedselbronnen na de introductie van de landbouw		
Vraag		Actie	Bron
22	Welke rol speelde de exploitatie van natuurlijke voedselbronnen (inclusief jacht en visvangst) na de introductie van de landbouw?	Literatuur, toelichting en operationalisering aangevuld	Sicking & Abreu-Ferreira 2008; Ten Anscher <i>et al.</i> 2023; Huisman <i>et al.</i> 2014; Kubiak-Martens & Van der Linden 2022
102	Hoe heeft de visvangst zich technologisch en economisch ontwikkeld?	Literatuur aangevuld	Sicking & Abreu-Ferreira 2008

Thema	15. De limes: inrichting en interactie		
Vraag		Actie	Bron
142	Wat was de omvang, samenstelling, herkomst en dynamiek van de bevolking in militaire en burgerlijke nederzettingen in de limeszone?	Literatuur aangevuld	Kootker & Heeren 2022
143	Hoe beïnvloedde het dynamische karakter van het rivierenlandschap de aanleg, het onderhoud en gebruik van de limes?	Literatuur aangevuld	Gerlach, Meures-Balkes & Kalis 2022

Thema	16. Overgang Romeinse tijd naar Vroege Middeleeuwen		
Vraag		Actie	Bron
59	Welke materiële, socio-economische en landschappelijke effecten hadden de opkomst en later het wegvallen van Romeinse netwerken (materieel en immaterieel) en afzetmarkten?	Literatuur aangevuld	Roymans & Heeren 2021
62	Welke rol speelden Romeinse nederzettingen, gebouwen, tempels, infrastructuur en andere structuren nadat ze hun primaire functie hadden verloren?	Literatuur aangevuld	Hiddink 2023

Thema	18. Dorpsvorming		
Vraag		Actie	Bron
75	Hoe, waar en wanneer ontstaan plaatsvasten dorpen?	Literatuur, toelichting en operationalisering aangevuld	Verspay <i>et al.</i> 2018

Thema	19. De ontwikkeling van steden		
Vraag		Actie	Bron
91	Hoe waren de hygiënische omstandigheden in steden, en welke maatregelen werden genomen ter verbetering daarvan?	Literatuur aangevuld	Kubiak-Martens & Van der Linden 2022
96	Wat was het effect van de toegang tot (bevaarbaar) water op de ontwikkeling van nederzettingen/steden?	Literatuur aangevuld	Müller & Dijkstra 2022

Thema	20. De relatie stad-platteland		
Vraag		Actie	Bron
97	Welke invloed hadden havensteden op hun achterland?	Literatuur en operationalisering aangevuld	Müller & Dijkstra 2022

Thema	21. De dynamiek van het landgebruik		
Vraag		Actie	Bron
18	Wanneer, waar en in welke mate vonden erosie en sedimentatie onder invloed van water plaats, en in hoeverre is er een verband met (welke?) menselijke activiteiten?	Literatuur en toelichting aangevuld	Müller & Dijkstra 2022
24	Welke (inter)regionale en diachrone verschillen bestonden er in de verplaatsing (afstand en frequentie) van nederzettingen, akkers en weidegronden?	Literatuur aangevuld	Verspay <i>et al.</i> 2018

Thema	22. Mens – materiële cultuurrelaties		
Vraag		Actie	Bron
98	Wat zeggen materiële bronnen over overzeese relaties met de koloniale gebieden?	Literatuur aangevuld	Müller & Dijkstra 2022

Thema	23. Netwerken en infrastructuur		
Vraag		Actie	Bron
69	Welke infrastructurale en sociaaleconomische rol speelden waterwegen en de scheepvaart?	Literatuur aangevuld	Müller & Dijkstra 2022
92	Welke rol speelden steden bij de aanvoer, doorvoer en re-distributie van niet lokaal vervaardigde gebruiksvorwerpen, voedingsmiddelen en bouwmaterialen?	Literatuur aangevuld	Müller & Dijkstra 2022
128	Waar en hoe werd zout gewonnen, verwerkt en gedistribueerd?	Literatuur, toelichting en operationalisering aangevuld	Dekoninck 2023; Müller & Dijkstra 2022
135	Wat was de rol van dieren en dierlijke producten in uitwisselingsnetwerken?	Literatuur, toelichting en operationalisering aangevuld	Müller & Dijkstra 2022

Literatuur

- Anscher, T.J. ten, S. Knippenberg, C.M. van der Linde, W. Roessingh & N.W. Willemse (red.)** 2023: *Doorbraken aan de Rijn. Een Swifterbant-gehucht, een Hazendonk-nederzetting en erven en graven uit de bronstijd in Medel-De Roeskamp, Weesp/Leiden/Amersfoort/'s-Hertogenbosch* (RAAP-rapport 6519 / Archol Rapport 742 / ADC Rapportnummer 6150 / BAAC Rapport A-16.0207).
- Broeke, P.W. van den**, 2020: Rituele deposities in een rivieren-gebied gedurende de metaaltijden – De microregio Nijmegen-Noord, in: V.T. van Vilsteren, J.R. Beuker, P.W. van den Broeke & E.M. Theunissen (red.), *Overpeinzingen op een vuilnisbelt. Liber amicorum aangeboden aan Wijnand van der Sanden ter gelegenheid van zijn afscheid als conservator bij het Drents Museum*, Groningen, 83-109.
- Dekoninck, M.**, 2023: Salt production on the fringe of the Roman empire. Towards a new understanding of salt production in the Civitas Menapiorum, *Signa* 12, 27-33.
- Doesburg, J. van**, 2020: Vreemd gebruikt aardewerk. Op zoek naar het 'tweede leven' van aardewerk potten, *Archeologie in Nederland* 4-2, 10-17.
- Fermin, B.**, 2018: *De Archeologie van Magie. Esoterische zegels in Zutphen en hun context*, Zutphen (Zutphense Archeologische Publicaties 130).
- Genabeek, R. van & R. Jayasena** 2021: Offers voor geesten of afweren van het kwaad? Onverklaarbare vondsten van op hun kop begraven potten, *Silva* 1-2, 3-14.
- Gerlach, R., J. Meurers-Balkes & A.J. Kalis** 2022: The Lower Rhine (Germany) in Late Antiquity: a time of dissolving structures, *Netherlands Journal of Geosciences* 101, e14. <https://doi.org/10.1017/njg.2022.11>
- Gretzinger, J., D. Sayer, P. Justeau, et al.** 2022: The Anglo-Saxon migration and the formation of the early English gene pool, *Nature* 610, 112-119. <https://doi.org/10.1038/s41586-022-05247-2>.
- Haberle, D., J. van Kerckhove, N. Roymans, L. Kootker, G. Boreel, D. Braekmans & S. Heeren** 2022: Investigating migration and mobility in the Early Roman frontier. The case of the Batavi in the Dutch Rhine delta (c. 50/30 BC-AD 40), *Germania* 100, 65-108. <https://doi.org/10.11588/ger.2022.99108>.
- Hiddink, H.A. (ed.)**, 2023: *The Roman villa at Voerendaal-Ten Hove. Excavations of a Late Iron Age enclosure, a Roman villa complex, a Late Roman-Early Medieval settlement and burials*, Amersfoort (Nederlandse Oudheden 20).
- Huisman, D.J., D.C.M. Raemaekers & A.G. Jongmans** 2009: Investigating Early Neolithic land use in Swifterbant (NL) using micromorphological techniques, *Catena* 78(3), 185-197.
- Huisman, D.J. & D.C.M. Raemaekers** 2014: Systematic cultivation of the Swifterbant wetlands (The Netherlands). Evidence from Neolithic tillage marks (c. 4300-4000 cal. BC), *Journal of Archaeological Science* 49, 572-584.
- Huisman, D.J., D. Ngan-Tillard, F. Laarman, M. Tensen & D.C.M. Raemaekers** 2014: A question of scales: studying Neolithic subsistence using micro CT scanning of midden deposits, *Journal of Archaeological Science* 49, 585-594.
- Jayasena, R.**, 2020: *Aan de monding van de Amstel. Archeologische Begeleiding Warmoesstraat 87, Warmoesstraat 91, Nieuwendijk 111, Damrak 44 en Prins Hendrikkade 52-53, 313*, Amsterdam (Amsterdamse Archeologische Rapporten 121).
- Kamjan, S.**, 2022: *Committing to Cattle: exploring Variation in Neolithic Cattle Husbandry Practices through Zooarchaeological and Stable Isotopic Analyses*, PhD thesis University of Groningen.
- Kootker, L.M. & S. Heeren** 2022: *Human mobility in the post-Roman Netherlands (AD 400-700). Combined Sr-O isotopic evidence and archaeological contextualization*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 75).
- Merrifield, R.**, 1987: *The archaeology of ritual and magic*, London.
- Müller, A., L.A. Tebbens & J.P. Flamman (red.)** 2018: *Van jagers-verzamelaars naar vroege boeren langs een migrerende Maas. Onderzoek van veranderend landschap en prehistorische bewoning tussen Well en Aijen. Opgravingen in de werkvakken 2 en 4 van Hoogwatergeul Well-Aijen, gemeente Bergen (L.), Amersfoort/'s-Hertogenbosch* (ADC Rapport 4700, BAAC Rapport A-12.0274).
- Roymans, N. & S. Heeren** 2021: Romano-Frankish interaction in the Lower Rhine frontier zone from the late 3rd to the 5th century – Some key archaeological trends explored, *Germania* 99, 133-156.
- Sanden, W.A.B. van der**, 2004: Een 16de-eeuwse tinnen papkom uit Orvelterveen. Naar een archeologie van de toverij, *Nieuwe Drentse Volksalmanak* 121, 184-203.

Sicking, L. & D. Abreu-Ferreira (eds.) 2009: Beyond the Catch. Fisheries of the North Atlantic, the North Sea and the Baltic, 900-1850, in: J.-V. Sigurdsson, P. Gorecki, S. Murdoch, C. Hess & A. Pedersen (eds), *North Europe and the Baltic c. 400-1700 A.D. Peoples, Economies and Cultures*, Vol. 41, 1-27.

Vilsteren, V. van, 1998: Voor hutspot en de duivel - over de betekenis der 'zoogenaamde Spaansche legerpoten', *Nieuwe Drentse Volksalmanak* 115, 142-170.

Vilsteren, V. van, 2007: Bij rituelen en toverij. Het secundaire gebruik van steengoed, in: S. Ostkamp (ed.), *Steengoed onderzocht. Contextueel onderzoek naar Rijnlands steengoed*, Rotterdam (Vormen uit vuur 198), 68-73.

Bijlage Uitgangspunten selectie en afbakening NOaA 2.0 vragen:

- De vragen betreffen, vanuit (inter)nationaal perspectief, wezenlijke archeologische kennislacunes en kansrijke onderzoeksrichtingen;
- Het zijn uitsluitend archeologische, cultuurhistorische vragen. Aangezien veel menselijk handelen zich landschappelijk vertaalt, is de aandacht ook gericht op het historische cultuurlandschap, zowel in abiotische en biotische zin als in termen van antropogene invloed;
- Materiaal- of biospecialistische vragen ontbreken. Specialismen zijn instrumenteel gemaakt; ze spelen een essentiële rol bij de operationalisering van veel vragen;
- De geografische ondergrens is de archeoregio;
- De vragen weerspiegelen wetenschappelijke ambitie maar er wordt ook rekening gehouden met de praktische realiteit, met accenten en leemten in de huidige Malta veldarcheologie⁴;
- De vragen zijn zo concreet mogelijk geformuleerd (en dus zo min mogelijk abstract);
- De vragen zijn operationaliseerbaar binnen de context van alledaagse Malta opgravingen;
- Vanwege het voorgaande worden geen 'waarom' vragen gesteld. Het achterhalen van oorzaken en het analyseren van veranderingsprocessen, ligt veeleer op de weg van universiteiten. Wat het beantwoorden van dit soort vragen betreft, leveren Malta-opgravingen en syntheses normaal gesproken hooguit halfproducten;
- Balancerend tussen nationale betekenis en wetenschappelijke ambitie enerzijds en praktische toepasbaarheid anderzijds, is gekozen voor middle-range vragen. Dat zijn vragen die het midden houden tussen het hoog abstracte en het heel basale. Middle-range vragen kunnen in de regel niet (volledig) binnen de context van individuele Malta-opgravingen beantwoord worden, maar voor de beantwoording ervan kunnen wel belangrijke bouwstenen (datasets en inzichten) worden verzameld;
- Zoekacties moeten niet altijd dezelfde set vragen opleveren. Daarom is de 'reikwijdte' van vragen, door restrictieve meta-datering, zoveel mogelijk afgebakend (zie bijlagen: geografische-, chronologische- en thematische reikwijdte, en geldigheid voor specifieke complextypen);
- Dit is gedaan door die 'reikwijdte' te beperken tot die gebieden, perioden, complextypen etc., die het meest perspectief lijken te bieden in termen van het boeken van substantiële kenniswinst.

⁴ Bijvoorbeeld: in de huidige Malta praktijk komt de vroege prehistorie (het grootste deel van de Nederlandse bewoningsgeschiedenis) weinig aan bod maar op dit tijdvak is wel een substantieel aantal vragen gericht.

Colofon

Tekst: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Tessa de Groot, Bert Groenewoudt, Inge van der Jagt & Liesbeth Theunissen

Januari 2024

PROJECT ONDERZOEKSAGENDA'S

- Actie inhoudelijke update NOaA 2023

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Smallepad 5 | 3811 MG Amersfoort
Postbus 1600 | 3800 BP Amersfoort
tel. 033 – 421 7 421
info@cultureelerfgoed.nl
www.cultureelerfgoed.nl